

Fotografie Het werk van de verzonnen fotograaf U.

Een fictief oeuvre

Anne Geene en Arjan de Nooy baseerden de tentoonstelling *The Universal Photographer* losjes op de onvoltooide roman *Bouvard et Pécuchet* van Gustave Flaubert.

Sophia Zürcher DEN HAAG

oto's, heel veel foto's zie je alse de tentoonstelling *The Universal Photographer* in het Gemeentemuseum Den Haag binnenkomt of het gelijknamige boek openstaat. "Deze fotograaf" vindt alles even belangrijk. Dus dan kun je niks fotograferen, of alles. Hij koos voor alles," aldus Anne Geene (1983), die samen met Arjan de Nooy (1965) het werk van een universele fotograaf genaamd U. in kaart heeft gebracht.

The Universal Photographer is los gebaseerd op de onvoltooide roman *Bouvard et Pécuchet* uit 1881. In tien hoofdstukken vertelt Gustave Flaubert het verhaal van twee mannen die hun geld verdienen als kopiisten en zij met pensioen kunnen dankzij een erfenis en dan tijd hebben om alles te bestuderen. Zij lezen over alles, van scheikunde tot botanie en educatie. "Deze klerken waren er niet alleen kopist van beroep maar ook van karakter," zegt De Nooy. "Alles waar zij over lezen, passen ze letterlijk toe. Dus ook als ze tegenstrijdige informatie krijgen. Waardoor alles mislukt. Wij wilden ook zo'n kopist in het leven roepen in de fotografie, en hij heet U."

Geene en De Nooy konden dit boek en deze tentoonstelling maken omdat zij zelf verwoede fotoverzamelaars zijn met een encyclopedische inborst. Zo fotografeerde en inventariseerde Geene bijvoorbeeld voor de publicatie *Pencord 233. Encyclopedie van een volkstrain alle* – maar dan ook alle – planten en dieren in haar volkstrain. En De Nooy is initiatiefnemer van 'De Nooy Collection', een omvangrijke fotoverzamelingsbestaan uit oeuvres van fictieve fotografen waar hij uitgebreide biografieën over schreef.

Ok U is fictief, maar zijn levensloop is hier

van minder belang omdat het draait om 'zijn' fotografisch werk. Geene en De Nooy bouwden zijn oeuvre op uit gevonden en eigen foto's. De Nooy: "Het zijn heel simpele foto's, want als het erge eenmaal is, kunnen we die foto's zo vinden of zelf maken".

Geene: "Het gaat namelijk om wat op de foto staat, dus niet om hoe het erop staat. Deze foto's zijn met een camera gemaakt en het maakt niet uit wie op de knop drukt. Een schilder heeft een duidelijk handschrift dat je niet eenvoudig kunt namaken, maar de kenmerken van een foto, zoals kadring of perspectief, zijn technische keuzes en kun je wel na doen. Je kunt je dus afvragen of er eigenlijk zo iets als 'een eigen stijl' bestaat in de fotografie, no laten we impliciet zien door alle stillen in één man te verenigen".

Absurdistisch

Niet als Flauberts boek bestaant monografie en tentoonstelling uit tien hoofdstukken in chronologische volgorde. U. werd geboren in 1955. Volgens Geene en De Nooy, die een voorlezer hebben voor absurdisme, maakte U. zijn eerste foto's vanuit de wieg, zwart-witfoto's tomen bijvoorbeeld een plafondventilator of vliegende vogels vanuit kikkorsperspectief.

In hoofdstuk twee wordt de kleurenfotografie geïntroduceerd. U. is een puberjongen en bespiedt trouw vrouwen op het strand. Geene en De Nooy hadden hier niet genoeg materiaal van, dus kropen ze in de huid van de tienerjongen om met een telefoons halfnaakte vrouwen te fotograferen. De twee zijn dusdanig bewerd dat je niet kunt zien welke foto's nieuwe zijn, waardoor het lijkt alsof alles uit dezelfde periode komt. In de jaren tachtig verdient U. zijn geld door bruiloften te fotograferen; een genre dat alle typen fotografie in zich heeft: documentairebeelden, portretten, stillenvos. Ook hier zijn lekker luilige foto's tussen, zoals van een gericht verborgen achter een onscherp bloemstok. Dit zijn eigenlijk nog vrij klassieke foto's, gemaakt door de camera ergens op te richten en te klikken,

→ Als U. fotografie gaat bestuderen, verandert zijn werk en type hij op corrigeert hij ze met een pas-fototag.

→ Zijn vroegste werk is in zwart-wit, geschoten vanuit de wieg en uit kikkorsperspectief. Als puberjongen bespiedt U. topless vrouwen op het strand. FOTO'S VAN ANNE GEENE & ARJAN DE NOOY

In de jaren tachtig verdient U. zijn geld door bruiloften te fotograferen

maar hierna gaat U. fotografie bestuderen en verandert zijn werk. Hij tikt op foto's, 'corrigeert' afdrucken met een pasfototag of een luchtbus en groeopt kiekjes in collage.

Manisch

Dan begint ook de verzamelwoede. Zoals Geene zegt: "Fotografie is een heel goed medium om dingen mee te verzamelen; als je iets fotografeert, heb je het." Daarom fotografeert U. een pingpongbal van een baksteen van alle kanten,

om zo de pingpongbal compleet te 'hebben'. Je moet het hem nageven. U. is beslist toegewijd.

De wens alles te fotograferen vraagt om een systematische methodiek, maar U. wordt manisch. Hij kan niet selecteren, alleen kopiëren. Hij fotografeert alle kanaries in de dierenwinkel, vissen in het water, zwerfkraken op staat, wolven in de lucht. Hij plaat schriften vol met gelijksoortige foto's. Met als diepste punt, of als absurdistisch hoogtepunt zo je wil, het schrifte met foto's van sneeuw; dat zijn dus witte foto's.

In zijn woede om de hele wereld vast te leggen, vindt U. uiteindelijk die perfecte oplossing in de mobiele hands-camers, waarmee hij plakken, afstiekes en verkeersborden op ware grootte kan kopiëren.

U. overlijdt in 2018. Zijn laatste foto was een zebrapad.

Anne Geene & Arjan de Nooy – *The Universal Photographer* / t/m 17/3, Gemeentemuseum Den Haag.